

TÉMA 3: BOH ZJAVENÝ V STAREJ ZMLUVE

Prehľad témy

Najväčšou túžbou človeka je byť milovaný. A to nielen tak, ako svet povrchno definuje lásku, ale byť milovaný bezpodmienečne. Prirodzenou skúsenosťou ľudí je vstupovať do vzťahov a vystupovať z nich v nádeji, že nájdeme tú výnimočnú osobu, ktorá sa o nás bude uchádzať a bude nás bezpodmienečne milovať. Takýto záujem o človeka a takáto láska je hlavnou témou Biblie – príbehu Božieho vytrvalého, aktívneho záujmu o ľudstvo, aby nás zachránil a vybudoval svoje kráľovstvo.

V Starej zmluve je Boh často vykresľovaný ako Božský Milenec, ktorý sa o nás uchádza za akúkoľvek cenu. Stará zmluva nám tiež prezrádza, že zatiaľ čo Boh sa o nás vytrvalo usiluje, my máme tendenciu týmto pokusom o zblíženie odolávať.

V tejto téme:

- Preskúmame, ako nám Boh v Starej Zmluve zjavuje seba samého.
- Zameriame sa na hroznú následky hriechu a na mieru, v akej Boha odmietame.
- Prebádame veľkosť jeho lásky k nám a mimoriadne veľké kroky, ktoré Boh urobil, aby prejavil svoj záujem o nás.

Pochopenie témy

Čo sa môžeme na základe Starej zmluvy naučiť o Bohu a o nás? Čo o Božom charaktere vypovedajú jeho činy voči Izraelu? Ako nám slúži Stará zmluva ako základ pre porozumenie Novej zmluve?

Výroky

(Výroky sú úryvky a citáty, ktoré vás majú priviesť k uvažovaniu o téme. Môžu a nemusia odrážať biblickú múdrosť.)

„Keby nebolo udalostí Starej zmluvy, nemali by sme udalosti Novej. Porozumenie tomu, čo bolo, je rozhodujúce pre správne porozumenie toho, čo nasleduje.“

„Stará zmluva je plná veľkého množstva preliatej krvi. Pravdupovediac, ani ju veľmi nečítam.“

„Záujem o Starú zmluvu je univerzálny. Milióny ľudí obracajú jej stránky, aby vystopovali začiatky judaizmu, kresťanstva alebo islamu... Vo svetovej literatúre má Stará zmluva výnimočné postavenie. Žiadna iná kniha – staroveká ani moderná – nebola nikdy taká príťažlivá pre celý svet, nebola odovzdávaná s takou precíznou presnosťou a ani nebola tak široko distribuovaná.“ – Samuel Schultz

„Mnohokrát som sa snažil čítať Starú zmluvu, ale jednoducho jej nerozumiem. Dokonca aj keď sa snažím prísť na to, čo sa dialo, nevidím spojenie s tým, ako sa to týka mňa dnes, či ako by som ju mal vo svojom živote aplikovať.“

„Nová zmluva je obsiahnutá v Starej; Stará zmluva je v Novej vysvetlená.“

– svätý Augustín

„Stará zmluva je kľúčom k objavovaniu toho, ako sme stratili dôverný vzťah s Bohom, a ako veľmi Boh túži po tom, aby tento vzťah obnovil s každým z nás.“

Príklad zo života

Ráchel a Klement (*Moderná parafráza starozmluvného príbehu o Ozeášovi.*)

Ráchel mala medzi ľuďmi istú povest'. Celosvetovú povest'. Vďaka filmom zarobila veľa peňazí. Čím menej toho mala na sebe oblečeného, tým väčšie sumy zarábala. Ráchel dokonca vydala aj knihu s jej fotografiami. Bola to kniha o sexe – o téme, o ktorej vedela najviac.

Aj Klement mal celosvetovú reputáciu; ale jeho reputácia neobsahovala ani náznak škandálu. Známeho evanjelistu Klementa poznali milióny ľudí po celom svete ako muža bezchybnej morálky a integrity – muža podľa Božieho srdca.

Klement bol vo svojej službe Hospodinovi spokojný, až kým mu nezomrela žena. Uprostred zármutku nad stratou tejto úžasnej ženy k nemu Boh prehovoril vo videní. „Chod!“ Boh to povedal Klementovi tónom, ktorému sa nedalo odporovať. „Ožeň sa s Ráchel a miluj ju. Miluj ju tak, ako ja milujem ľudí, ktorí sa naháňajú za všetkým možným, len nie za mnou.“

Klement vediac, že evanjelikálna komunita už viac nebude stáť o jeho autogram, sa rozhodol, že Boží príkaz poslúchne, hoci to protirečí všetkému, čo kedy kázal a žil. On a Ráchel sa vzali – on z poslušnosti Božiemu hlasu, ona pre nejaké zvrátené potešenie zo zvýšeného záujmu, ktorý by toto manželstvo s celosvetovo slávnym evanjelistom prinieslo.

Počas prvých pár dní si Klement neustále pripomínal Boží príkaz a hovoril si: „Toto manželstvo bolo uzavreté v nebi.“ Avšak čoskoro bol jasné, že palivo pre ich manželstvo muselo prísť z „inéno miesta.“

Po prvej trápnej noci sa Ráchel vrátila na svoje staré obľúbené miesta v centre mesta a vyhľadávala svojich niekdajších milencov. Klement sa stal terčom výsmechu pre celý národ – úbohým vtipom na obáľkach každého bulvárneho plátku v krajine. Ráchel bola preč celé dni, dokonca niekedy aj celé týždne, vrhajúc sa do každej formy úpadku, akú si len viete predstaviť. Každý večer ste mohli zahliadnuť zúfaleho Klementa, ako chodí okolo striptízových klubov, nevestincov a krčiem, pýta sa na svoju ženu a hľadá ju. Pri tých zopár príležitostiach, keď ju našiel, jemne zodvihol jej opité telo do svojho náručia, vzal ju domov, umyl ju, obliekol jej niečo slušné a uložil ju do postele. Potom, v prostote objatia a so srdcom naplneným nevýslovnou bolesťou, znovu vyjadril svoju nekončiacu lásku k tejto nehodnej žene, ktorú si vzal za svoju manželku.

Aká hlavná otázka alebo téma tu stojí pred nami?

Štúdium Písma

Do tejto témy sme zahrnuli o niekoľko oddielov viac ako obvykle, a to pre to, aby ste jasne videli a porozumeli tomu, ako ľudstvo už na začiatku prišlo o dôverný vzťah s Bohom, a potom neustále odmietalo jeho pokusy tento vzťah obnoviť.

Genezis 2:8-9, 16-19, 23-24, 26 (Spoločenstvo)

Vtedy Hospodin Boh stvárnil človeka, prach zo zeme, a vdýchol mu do nozdier dych života. Tak sa stal človek živou bytosťou. 9 Hospodin Boh vysadil záhradu v Edene na východe a postavil do nej človeka, ktorého stvárnil.

16 Hospodin Boh vzal človeka a umiestnil ho v záhrade Eden, aby ju obrábal a strážil. 17 Hospodin Boh prikázal človekovi: Môžeš jesť zo všetkých stromov záhrady, 18 ale nejedz zo stromu poznania dobra a zla, lebo v deň, v ktorom by si z neho jedol, určite zomrieš.

19 Potom Hospodin Boh povedal: Nie je dobré byť človekovi samotnému. Urobím mu pomoc, ktorá mu bude rovnocenná.

23 Z rebra, ktoré vybral Hospodin Boh človekovi, utvoril ženu a priviedol ju k nemu.

24 Tu človek zvolal: Toto je konečne kosť z mojich kostí a telo z môjho tela! Bude sa volať mužena, lebo bola vzatá z muža!

26 Obaja, človek i jeho žena, boli nahí, no jeden pred druhým sa nehanbili.

Týmto idylickým prostredím bol raj, v ktorom prvý muž a prvá žena, vrchol Božieho stvorenia, zakúšali jeho znamenitú štedrosť. Bola to nádherná a svieža záhrada s nespočetným množstvom chutí a zloženia dobrých pokrmov, ktoré ponúkala. Ale záhrada Eden bola niečím viac než len fyzickým rajom; bola tiež duchovným a emocionálnym rajom. Boh stvoril muža a ženu jeden pre druhého. Adamova triumfálna pieseň pri stvorení Evy a ich nahota bez hanby zdôrazňovali ich vzájomné potešenie bez zábran. Hovorilo to tiež o dokonalom stave spoločenstva s ich Stvoriteľom. Jeden spisovateľ napísal, že Boh sa s Adamom a Evou rozprával každý deň. Nech to už bolo akokoľvek, ich spoločenstvu s Bohom a potešeniu z Boha a navzájom jeden z druhého nič nechýbalo.

Genezis 3:6-11 (Pád)

Žena videla, že by bolo dobre jesť zo stromu, lebo strom je na pohľad lákavý a na získanie múdrosti vábivý. Vzala z jeho ovocia, jedla, potom dala aj svojmu mužovi, ktorý bol s ňou, a jedol aj on. 7 Obom sa otvorili oči a spoznali, že sú nahí. Splietli figové listy a urobili si zástery.

8 Keď počuli hlas Hospodina Boha, ktorý sa prechádzal po záhrade za popoludňajšieho vánku, ukryl sa muž i jeho žena pred Hospodinom Bohom medzi stromy záhrady. 9 Hospodin Boh zavolať na človeka a opýtal sa ho: Kde si?

10 On odpovedal: Počul som tvoj hlas v záhrade, zľakol som sa, pretože som nahý, a tak som sa skryl.

11 Potom sa ho spýtal: Kto ti povedal, že si nahý? Nejedol si azda zo stromu, z ktorého som ti zakázal jesť?

Had sľúbil žene, že ak zjedia zo zakázaného ovocia, „otvorí sa vám oči a budete ako Boh, budete poznať dobro i zlo“ (3:5). Verš 7 hovorí o tom, že oči sa im síce naozaj otvorili, ale zároveň zistili, že ich nový zrak bol sklamaním: začali si bolestivo uvedomovať svoj hriech a hľadali riešenie vo forme figových listov. Bolo to rovnako neúčinné ako snažiť sa zastaviť smrteľné krvácanie obvázom! Namiesto dosiahnutia božskej prirodzenosti zničili svoj vzťah s Bohom, z ktorého sa predtým radovali.

Kto koho v tomto texte hľadá? Ako toto hľadanie prebieha?

Aká bola Adamova a Evina odpoveď na to, že ich Boh hľadal?

Zhrňte, čo sa podľa vás môžeme z tohto textu naučiť o dopadoch hriechu na náš dôverný vzťah s Bohom a o Božej reakcii na trhlinu v tomto vzťahu.

Genezis 3:21-24 (Vyhnanie)

Hospodin Boh urobil mužovi a jeho žene kožené šaty a zaodel ich. 22 Potom Hospodin Boh povedal: Hľa, človek sa stal ako jeden z nás: Pozná dobro i zlo. Len aby teraz nesiahol rukou na strom života, nejedol z neho a nežil naveky! 23 Hospodin Boh ho vyhnal zo záhrady Eden, aby obrábal pôdu, z ktorej bol vzatý. 24 Odohnal človeka a na východ od záhrady Eden postavil cherubov a blýskavý plamenný meč, aby strážili cestu k stromu života.

Tento text je horko-sladký. Je sladký, pretože Boh vo svojom milosrdenstve a milosti poskytol kožu na to, aby zakryl Adamovu a Evinu nahotu a ochránil ich v nevľúdnom prostredí, v ktorom sa onedlho mali ocitnúť. Je horký, pretože vstup na miesto, na ktorom si kedysi užívali pravidelný prístup k Bohu a spoločenstvo s ním, je teraz zakázaný. Miltonovými slovami, raj bol stratený a spolu s ním aj dôverný vzťah s Bohom.

Genezis 6:5-7, 11-14; 7:1; 8:20-22 (Rebélia a trest)

Hospodin videl, že ľudská zloba na zemi je veľká a všetko zmýšľanie ľudského srdca je ustavične naklonené len k zlu. 6 Hospodin oľutoval, že utvoril človeka na zemi a cítil v srdci bolesť. 7 Hospodin povedal: Človeka, ktorého som stvoril, vyhubím z povrchu zeme; počnúc človekom až po dobytok, plazy a nebeské vtáctvo, lebo ľutujem, že som ich utvoril.

11 Zem však bola skazená pred Bohom a plná násilia. 12 Boh videl, že zem je skazená, pretože celé ľudstvo na zemi si počínalo skazene. 13 Boh povedal Noachovi: Rozhodol som sa skončiť so všetkým tvorstvom, lebo zem je plná násilia. Zničím ich aj so zemou. 14 Urob si koráb z góferového dreva; v korábe urob priehradu a vymaž ho zvnútra i zvonka smolou.

7:1 Potom Hospodin povedal Noachovi: Vojdi do korábu s celou svojou rodinou, lebo som videl, že si spravodlivý predomnou v tomto pokolení.

8:20 Potom Noach postavil oltár Hospodinovi, vzal zo všetkého čistého dobytku i z čistých vtákov a priniesol spaľované obety na oltár. 21 Hospodin pocítil príjemnú vôňu a povedal si: Už nikdy pre človeka neprekľajem zem, lebo zmýšľanie ľudského srdca je od mladosti náklonné na zlé. Preto už nikdy nevyhubím všetky živé bytosti, ako som to urobil. 22 Kým bude trvať zem, sejba ani žatva, chlad ani horúčava, leto ani zima, deň ani noc neprestanú.

Vymenujte niekoľko slov použitých v tomto odseku, ktoré opisujú rozsah ľudskej zloby v časoch potopy.

Aká bola Božia „emocionálna“ reakcia na to, že ho ľudstvo odmietlo? (v. 6,7)

Čo vám o Božom charaktere hovorí potopa, o jeho pohľade na hriech a o odsúdení, ktoré si za hriech zaslúžime?

Čo vám o Božom charaktere napovie Boží sľub po Noachovej obeti?

Boh s Noachom uzavrel zmluvu, že už nikdy viac nezničí všetok život. To však neznamená, že ľudstvo už nikdy potom nesklzlo do takých hlbok morálnej skazenosti charakteristickej pre predpotopný svet. Jeho sľub znamená, že Boh vo svojej neúnavnej snahe obnoviť vzťah s ľudstvom zadržuje svoj súd. Práve kvôli tomu ustanovil dočasný prostriedok na odpustenie hriechov: systém zvieracích obetí (Levitikus 16). Keď už je Boží hnev dočasne zadržaný, môže Boh začať s obnovou svojho vzťahu s hriešnym človekom.

Najprv si Boh spomedzi všetkých národov sveta vyvolil pre seba jeden národ – Izrael. Zvyšok Starej zmluvy by sme mohli opísať ako Boží neúnavný záujem o týchto ľudí. Dal im všetko na to, aby mali príležitosti reagovať na jeho podnety, a predsa po čase jeho národ zblúdil. Proroci opisujú zlomené Božie srdce, ktoré túži po blízkosti ľudí, ktorých miluje. Prorok Ozeáš, podľa ktorého bol pripravený *Príklad zo života*, sa dokonca na Boží príkaz oženil s cudzoložnicou, aby zobrazil neuveriteľnú veľkosť Božieho záujmu o svoju nevernú nevestu. Rovnako Jeremiáš vyzdvihuje Božie neutíchajúce pokusy očariť svoj ľud počas vzbury Izraela voči nemu.

Exodus 19:5-6

Ak teda budete pozorne počúvať môj hlas a budete zachovávať moju zmluvu, budete mojim osobným vlastníctvom medzi všetkými národmi, lebo celá zem je moja. 6 Budete mi kráľovstvom kňazov, svätým národom.

Ozeáš 1:2-3; 3:1

Začiatok Hospodinovej reči prostredníctvom Ozeáša. Vezmi si smilnú ženu a maj deti zo smilstva, lebo krajina strašne smilní, odvrátila sa od Hospodina. 3 Vzal si teda Gomér, dcéru Diblaima. Tá počala a porodila mu syna. 3:1 Hospodin mi opäť povedal: Miluj ženu, ktorá miluje zlo a cudzoloží, práve tak ako Hospodin miluje Izraelitov, ktorí sa obracajú k iným bohom a majú radi hroznové koláče.

Pohanské národy, ktoré Izrael obklopovali, verili tomu, že hroziakové koláčiky boli afrodisiakom. Prostitútky ich používali v rituálnych kultických obradoch a Izrael, ktorý flirtoval s inými bohmi, vykonával mnohé z týchto praktík.

Jeremiáš 2:1-8, 20-25; 3:2-4, 12-14

Slovo Hospodina mi zaznelo takto: 2 Chod' a krič do uší Jeruzalema: Toto hovorí Hospodin: Spomínam si na lásku tvojej mladosti, na ľúbosť z čias твоjich zásnub, keď si ma nasledoval po púšti v krajine bez siatiny. 3 Izrael bol svätým Hospodinovi, prvotinou jeho úrody, všetci, čo z nej jedli, museli za to pykať, nešťastie ich postihlo — znie výrok Hospodina. Vierolomnosť⁴ Čujte slovo Hospodina, dom Jákobov i všetky rody domu Izraela! 5 Takto hovorí Hospodin: Akú neprávosť na mne našli vaši otcovia, že sa vzdialili odo mňa? Šli za márnosťou a vyšli na márnosť. 6 Nehovorili: Kde je Hospodin, ktorý nás vyviedol z Egypta, ktorý nás viedol po púšti, po krajine stepí a roklín, po krajine vyprahnutej a temnej po krajine, ktorou nikto neprejde, ktorú človek neobýva? 7 Voviedol som vás do krajiny sadov, aby ste sa živili jej plodmi a dobrotami. Prišli ste a moju krajinu ste poškvrnili, moje dedičstvo ste zohavili. 8 Kňazi sa nepýtali: Kde je Hospodin? Hoci sa vyznali v zákone, mňa nepoznali, pastieri sa proti mne vzbúrili, proroci v mene Baála vešteli a chodili za tými, čo nie sú ničím osožní.

20 Už dávno si polámala svoje jarmo, roztrhala si svoje putá a povedala si: Nebudem otročiť! Na každom vysokom kopci a pod každým zeleným stromom sa rozvaľuješ, ty neviestka. 21 Zasadil som ťa ako šľachtený vinič, len pravé semeno. Ako si sa mi mohla premeniť na planý a cudzí vinič? 22 Keby si sa umyla aj lúhom a použila veľa mydla, škrvna tvojej viny zostane predou mnou — znie výrok môjho Pána, Hospodina. 23 Ako môžeš hovoriť: Nepoškvrnila som sa, za Baálmi som nechodila? Pozri na svoju cestu v údolí, spoznaj, čo si urobila, ty ľahká ťava, čo strečkuje po ceste, 24 divá oslica, navyknutá na púšť, čo v roztúženosti vetri, kto ju uspokojí v jej rui? Kto ju hľadá, neunaví sa, nájde ju v jej mesiaci. 25 Daj si pozor, aby si nezostala bosá a tvoje hrdlo nevysmädlo. Ty však hovoríš: Darmo je! Nie! Veď milujem cudzincov a budem za nimi chodiť.

3:2 Pozdvihni si oči k výšinám a pozri tam, kde si nebola poškvrnená. Vysedávala si na cestách ako Arab na púšti. Znesvätila si krajinu smilstvami a svojimi zločinmi. 3 Prestali dažde a nebolo ani neskorého dažďa. Ty si však mala čelo ako neviestka, vôbec si sa nehanbila. 4 Pravda, teraz voláš na mňa: Otče, ty si predsa môj priateľ od mladosti.

3:12 Chod', volaj tieto slová smerom k severu a hovor: Vráť sa, izraelská odpadlíčka! — znie výrok Hospodina. Moja tvár sa na vás nebude mračiť, Veď ja som milostivý — znie výrok Hospodina — nebudem sa hnevať naveky. 13 Len uznaj svoju vinu, že si sa spreneverila Hospodinovi, svojmu Bohu, že si blúdila na svojich cestách za cudzími bohmi, pod každý zelený strom, na môj hlas si však nedbala — znie výrok Hospodina. Obrátenie Júdu¹⁴ Vráťte sa, odpadlíci — znie výrok Hospodina — lebo ja som váš Pán. Vezmem vás po jednom z mesta a po dvoch z rodu a privediem vás na Sion.

Prečo si myslíte, že Boh sa cez prorokov rozhodol hovoriť sexuálnym jazykom a používať obrazy nevesty a ženícha na to, aby vykreslil svoju lásku k svojmu ľudu a svoju reakciu na ich hriech?

Na základe textov, ktoré ste študovali, napíše jednu alebo dve vety, ktoré opisujú Božiu túžbu po dôvernom vzťahu s jeho stvorením.

Nahliadnutie do iných zdrojov

“Zranený milenec”, Philip Yancey.

Kapitola jedenásť z knihy *Disappointment With God*. Copyright © 1988 Philip Yancey. V origináli použité s povolením Zondervan Publishing House. Všetky práva vyhradené. V slovenčine *Sklamanie z Boha*, Porta Libri, 2001

Zranený milenec

Z knihy *Disappointment With God*, Philip Yancey

Boh odpovedal a obhajoval spôsob, ktorým spravuje svet. Udiera, buráca, plače. A vraví toto: *Nemlčím. Hovoril som prostredníctvom svojich prorokov.*

Máme sklony zaraďovať Božie zjavenia podľa dramatického účinku, celkom hore sú nápadné osobné zjavenia, nižšie nadprirodzené zázraky a celkom dole slová prorokov. Napríklad ohnivá guľa na vrchu Karmel sa zdá byť presvedčivejšia než jedna smutná Jeremiášova kázeň. Boh však nepripúšťa takéto hodnotenie. Naopak, poukazuje na prorokov samotných, na tých ľudí, ktorí nad jeho mlčanie kladli otázku, ako dôkaz svojho záujmu. Ako sa môže národ sťažovať na mlčanie Boha, keď malo podobu Ezechiela, Jeremiáša, Daniela a Izaiáša?

Boh nepovažuje „púhe slová“ za menej hodnotnú formu dôkazu. Zázraky aj tak nikdy nemali trvalý účinok na vieru Izraelitov, proroci však napísali pevný záznam o Božom priateľskom geste voči svojmu ľudu, ktorý sa odovzdával ďalším generáciám. Niekedy Boh poukázal na zázraky v minulosti ako na dôkazy svojej lásky, oveľa častejšie však povedal niečo podobné známemu tónu nahnevaného rodiča: „Odo dňa, keď vyšli vaši otcovia z Egyptskej krajiny až podnes, neustále, deň čo deň posielal som k nim všetkých svojich služobníkov, prorokov, ale neposlúchli ma, ani si nenaklonili uši.“ Božím záverom bolo, že jeho ľud nechcel počuť slovo od Boha a utvrdili ho v tom sami, varujúc Izaiáša: „Nepredvídaj nám pravdu, hovor nám príjemné a predvídaj nám preludné veci... daj nám pokoj so Svätým Izraela!“

Preto som naozaj odňal svoju prítomnosť.

Keď sa proroci nahlas sťažovali na to, že Boh sa skrýva, On sa nehádal. Súhlasil s nimi a potom vysvetľoval, prečo si od nich udržiava odstup.

Boh vyjadril Jeremiášovi svoje rozhorčenie nad tým, čo videl v Izraeli: nečistý zisk, prelievanie nevinnej krvi, útlak, vykorisťovanie. Zakryl si oči, odmietol

dokonca pozerieť na ruky vystreté v modlitbe, pretože boli poškrvnené krvou.

Ezechielovi Boh vysvetlil, že keď vzbura Izraela dosiahla určitý bod, jednoducho ich „vydal ich vlastným hriechom“. Stiahol sa a nechal ľud, nech si zvolí vlastnú cestu a znáša dôsledky.

Zachariášovi povedal: „Keď som volal, nepočúvali ma, a preto keď volajú, nebudem ich ani ja počúvať.“

To, že reagujem pomaly, je prejav milosti, nie slabosti.

Keď Boh netrestal rýchlo, Izrael sa domnieval, že stratil silu: „Neučiní nič.

Žiadna skaza nepríde na nás, nevidíme meča ani hladu.“ Mýlili sa. Božie zdržanie znamenalo medziobdobie milosti, čas skúšky, ktorý udelil Izraelu. Až s váhaním ako rodič, ktorý má viacero možností, sa Boh uchýlil k trestu.

Trest v prípade Izraela mal podobu invázie

cudzie vojska. Ale proroci tiež hovorili o „dni Hospodinovom“ na konci vekov. Medzi jasnými opismi nového neba a novej zeme sú vložené tie najstrašnejšie apokalyptické vidiny, aké vôbec slová vystihli. Prv, než počujeme posledné slovo, povedal Dietrich Bonhoeffer, musíme počuť predposledné slovo. A čím ďalej študujem prorocké opisy posledných dní, tým spokojnejší som s Božou zdanlivou „plachosťou“ pri zasahovaní do ľudských záležitostí.

Keď som bol sám sklamaný z Boha, volal som k nemu, aby konal svojou mocou. Modlil som sa proti politickej nespravodlivosti a tyranii. Modlil som sa o zázrak, o dôkaz Božej existencie. Ale keď som čítal prorocké opisy dňa, keď Boh odstráni všetky závoje, jedna modlitba prevládala nad všetkými ostatnými: „Bože, dúfam, že nebudem pri tom.“ Boh slobodne pripúšťa, že zadržiava svoju moc, ale seba samého obmedzuje len pre naše dobro. Pre všetkých posmešnikov, ktorí volajú po priamom zásahu z neba, majú proroci jedinú radu: Len počkajte.

To, že reagujem pomaly, je prejav milosti, nie slabosti.

Hoci sa moje súdy javia ako prísne, trpím spolu s vami.

Boh ukázal prorokom svoje najhlbšie pocity. Napríklad, takto sa cítil pri zničení Moábu, jedného z izraelských nepriateľov:

Preto kvílím nad Moábom,
pre celý Moáb volám o pomoc...
Preto vzlyká moje srdce nad Moábom ako flauta...

Čo sa týka Izraelského národa, nech prežili akúkoľvek hanbu a poníženie, Boh vždy vytrval. Izraeliti v hrôze pozorovali, ako babylonskí sekerníci rozsekali cédrové nosníky chrámu - lenže to bol Boží dom, do ktorého vnikli, a on vnímal túto situáciu ako osobné zneuctenie. Keď bol chrám zrovnaný so zemou, bolo zničené jeho obydlie. Keď zajali Židov, on sám sa dostal do zajatia. A keď si dobyvatelia rozdelili korisť, nerobili si posmech len z Izraelitov, ale aj z ich slabošského Boha. „Kamkoľvek prišli k národom, znesvätili moje sväté meno, keď sa o nich hovorilo: 'Tito sú Hospodinovým ľuďom a vyšli z Jeho krajiny.'“

Jednoduchá, priam, elegantná veta z knihy proroka Izaiáša sumarizuje Božie stanovisko:

„V každom ich súžení mal aj On súženie.“ Boh možno skrýval svoju tvár, ale jeho tvár bola zaliata slzami.

Napriek všetkému som pripravený v každom momente odpustiť.

Uprostred prísnych sa Boh často zastaví - doslova v pol vete - a prosí Izrael, aby sa kajal. Achab, najskazenejší kráľ Izraela, dostal po hore Karmel ešte ďalšiu šancu a potom ešte ďalšiu a ďalšiu. „Nemám záľubu v smrti bezbožného,“ vysvetlil Boh Ezechielovi. „Odvráťte sa, odvráťte sa od svojich zlých spôsobov života! Prečo máte vymrieť, dom Izraela?“ Jeremiášovi povedal, že ak nájde v Jeruzaleme iba jedného čestného človeka, zachová celé mesto.

Nič nevyjadruje Božiu túžbu odpustiť lepšie ako kniha proroka Jonáša. Obsahuje iba jeden riadok proroctva: „Ešte štyridsať dní a Ninive bude vyvrátené.“ Ale na Jonášovo rozhorčenie, toto jednoduché oznámenie zažalo duchovné prebudenie v nenávidenom Ninive a zmenilo Boží plánovaný trest. Namrzený Jonáš sa pod vyschnutým ricínovníkom priznal, že už od počiatku upodozrieval Boha z mäkkosti srdca. „Vedel som, že Ty si Boh milostivý

a ľútostivý, zhovievavý a bohatý v dobrote, Ty oľutúvaš nešťastie.“ Takto sa celý ten bláznivý scenár váhavého proroka, búrka na mori, plavba v bruchu veľkej ryby, stali kvôli tomu, že Jonáš nedokázal veriť Bohu - nemohol uveriť tomu, že by bol tvrdý a bezcitný voči Ninive. Ako tento príbeh zhrnul Robert Frost: „Po Jonášovi už nikdy nebudete môcť veriť tomu, že Boh nebude znova milosrdný.“

Vášeň

Hoci Boh odpovedal na otázky prorokov nepriamo, jeho vysvetlenia Izrael neuspokojovali. To, že poznáme príčiny katastrofy, nijako nezmierni pocit bolesti a zrady. A Božia racionálna obrana sa akoby potácala zo strany na stranu. Prorokov netrápia ani tak intelektuálne otázky, ako Božie *emócie*. Aké je to byť Bohom? Aby sme to pochopili, proroci opätovne zdôrazňujú, ľudské obrazy Boha ako rodiča a milenca.

Sledujte chvíľu novopečených rodičov. Ich konverzácia je očividne obmedzená jedinou témou: Dieťa. Sú presvedčení, že ich vráskavé červené bábätko je najkrajším dieťaťom, aké sa kedy narodilo. Miňajú stovky eur na to, aby si mohli natočiť

na video prvé bľabotavé zvuky, prvé slová a prvé neisté krôčiky - čo sú bežné zručnosti, ktoré zvládne takmer všetkých šesť miliárd ľudí na zemi. Toto čudné správanie vyjadruje hrdosť a radosť nových rodičov z ľudského vzťahu viac než čokoľvek iné.

Keď si Boh vybral Izrael, hľadal takýto vzťah. Chcel to, čo chce každý rodič: šťastnú rodinu pre deti, ktoré odplácajú rodičovskú lásku. Jeho hlas znie hrdosťou, keď spomína na dni začiatkov: „Či mi Efrajim nie je drahým synom alebo rozkošným dieťaťom?“ Ale radosť vyprchá, keď sa Boh zrazu posúva z perspektívy rodiča do polohy milenca, zraneného milenca. *Čo som spravil zle?* - dožaduje sa odpovede tónom smútku, zdesenia a hnevu. Keď som ich sýtil, páchali cudzoložstvom, schádzali sa v dome neviestky. Zmenili sa na vykrmené, bujné žrebce, každý erdží za ženou blížneho. Či by som toto nemal potrestať?

Pri čítaní prorokov si nemôžem nepredstaviť Boha ako klienta u poradcu. Poradca vysloví základnú otázku: „Povedzte mi, ako sa cítite?“ a Boh pokračuje:

**Hoci sa moje súdy
javia ako prísne, trpím
spolu s vami.**

„Poviem vám, ako sa cítim. Cítim sa ako odmietnutý rodič. Našiel som dievčatko ležiace v priekope, blízko smrti. Vzal som ho domov a spravil som z neho svoju dcéru. Očistil som ju, platil som jej za školy, staral sa o jej potravu. Platil som všetko za ňu, za šaty, za ozdoby. Jedného dňa mi ušla. Počúvam správy o jej biednom živote. Keď začuje niekde moje meno, preklína ma.

Poviem vám, ako sa cítim! Cítim sa ako ohrdnutý milenec. Našiel som moju milú poškrvnenu, a predsa som ju priviedol domov a urobil z nej žiarivú krásku. Je mojím všetkým, najkrajšou ženou na svete, a ja mŕňam na dary pre ňu, pre jej lásku. Napriek tomu ma opustila. Behá za mojimi najlepšimi priateľmi, za mojimi nepriateľmi, ide s hocikým. Postáva pri diaľnici a pod každým stromom, horšia než prostitútka, platí mužom za sex s ňou. Cítim sa zradený, opustený, podvedený.“

Boh neskrýva svoju bolesť. Používa šokujúci jazyk, prirovnáva Izrael k „ľahkej ľave, strečkujúcej“ na svojich cestách, k divej oslici, zvyknutej na púšť, čo rozvášnená lapá vzduch, ktože ukojí jej rujnosť?“

Akoby boli slová prislabé na to, aby vyjadrili jeho cit, a preto Boh požiadaval jedného smelého proroka, Ozeáša, aby uskutočnil živé podobenstvo. Na Boží príkaz sa Ozeáš oženil s Gómerou, ženou nečistej povesti. Od toho momentu žil tento úbohý muž ako v zlom filme. Z času na čas Gómera odišla z domu, zamilovala sa do iného a odsťahovala sa. A čo je na neuverenie, Boh zakaždým poradil Ozeášovi, aby si Gómeru vzal naspäť a odpustil jej.

Boh využil smutný príbeh Ozeáša, aby ilustroval svoje vlastné vybičované emócie. Ten prvý záblesk lásky, keď si našiel Izrael, bol podľa Boha, ako moment, keď na púšti nájdeme hrozno. Ale keď Izrael znovu a znovu porušil svoj vzťah, Boh bol prinútený pretrpieť strašnú hanbu zraneného milenca. Jeho slová nemajú ďaleko od sebaľútosti: „Ja som ako moľ pre Efrajim, ako červotoč pre dom Júdov.“

Pôsobivý obraz ohrdnutého milenca vysvetľuje, prečo Boh vo svojich rečiach k prorokom akoby menil svoje rozhodnutie každých pár sekúnd. Pripravuje sa vyhladiť Izrael, čaká, teraz plače, vystiera otvorené náruče, nie, opäť vyslovuje prísny súd. Tieto premenlivé nálady sa zdajú beznádejne

iracionálne, nie však tomu, koho opustila jeho milá.

Slová prorokov znejú ako slová z mileneckých hádok spoza tenkej steny susedného bytu. Moja suseda prežila dva roky takéhoto konfliktu. V novembri bola pripravená zabiť svojho neverného manžela. Vo februári mu odpustila a zavolala ho bývať späť k sebe. V apríli požiadala o rozvod. V auguste zastavila rozvodové konanie a opäť zavolala svojho manžela, aby sa k nej vrátil. Trvalo jej to dva roky, kým pochopila neprijemnú pravdu, že ju opustil navždy.

A toto je presne ten cyklus hnevu, zármutku, odpustenia, žiarlivosti, lásky, bolesti, ktorými prechádzal sám Boh. Proroci ukazujú, ako Boh zápasí o primeraný jazyk, o vyjadrenie toho, čo by prehovorilo k jeho ľudu. Tak ako moja suseda zavesila telefón svojmu odcudzujúcemu sa manželovi, tak aj Boh hovorí prorokom, že už nebude počúvať modlitby Izraela. A tak, ako moja priateľka

zmäkla, aj Boh tak zmäkol a prosil svoj ľud, aby to skúsil znova. Niekedy sa zdá, akoby sa jeho láska a hnev vzájomne zrážali. Ale nakoniec, po vyčerpaní všetkých možností, Boh uzatvára, že to musí vzdať: „Čo iné by som mohol robiť pre hriech svojho ľudu?“

Môj priateľ Richard mi opisoval hlboký pocit zrady, keď ho Boh „nechal tak.“ Cítil sa presne tak, ako keď ho odrazu opustí jeho snúbenica. Ale proroci, a najmä Ozeáš, odovzdávajú nadovšetko jedno posolstvo: Boh je ten, kto je zradený. Bol to Izrael a nie Boh, kto bol neverný. Izraelskí proroci vyjadrovali hlboké sklamanie z Boha, obviňujúc ho z toho, že konal odmerane, nezaujato, chladne. Ale keď Boh prehovoril, vylial svoje emócie nahromadené po stáročia. On, nie Izrael, bol tou skutočne sklamanou stranou.

„Čo iné by som mohol robiť?“ - Božia pálcivá otázka Jeremiášovi poukazuje na dilemu všemocného Boha, ktorý dáva priestor slobode. Bocian na nebi pozná svoju sezónu, morský prílív sa valí podľa plánu, sneh vždy pokrýva vysoké hory, ale ľudské bytosti sú nevyspytateľné. Boh ich nemôže kontrolovať a riadiť. Ale nemôže ich ani jednoducho odvrhnúť od seba. Nemôže ľudstvo vymazať zo svojej mysle.

*

„Poviem vám, ako sa cítim! Cítim sa ako odmietnutý rodič... Cítim sa ako ohrdnutý milenec.“

Príprava vlastnej odpovede

1. Ako sa na základe oddielov Písma a Yanceyho článku zmenilo vaše porozumenie Božej túžbe po dôvernom vzťahu s jeho ľuďom počas celého starozmluvného obdobia?
2. Napíšte modlitbu vyznania vášho vlastného odmietnutia Boha počas uplynulých rokov a chváľte ho za jeho milostivú láskavosť prejavенú v tom, že hoci ste sa voči nemu búrili, predsa sa uchádzal o dôverný vzťah s vami.

Diskusia o téme

1. Ako ste sa cítili, keď ste čítali o neustálom ľudskom odmietaní Boha a o Božej neprestávajúcej snahe o dôverný vzťah s jeho stvorením napriek ich odmietaniu?
2. Aká by mala byť naša reakcia na Boží vášnivý záujem o nás?
3. Stará zmluva vykresľuje Božiu lásku ako „tvrdú“ a zároveň „jemnú.“ Ak jeho neustále uchádzanie sa s o dôverný vzťah a jeho ochota odpustiť zjavuje jeho nežnú stránku, aké udalosti v histórii Izraela odhaľujú „tvrdosť“ jeho lásky?
4. Spochybňovali ste niekedy mieru Božej tvrdosti? Ak áno, čo konkrétne to bolo a ako ste to zosúladiť s poznaním, že Boh túži po dôvernosti so svojim stvorením?
5. Yancey vkladá Bohu do úst tieto slová: „Moja pomalosť konať je znakom milosrdenstva, nie slabosti.“ Myslíš si, že je to biblické? Prečo áno a prečo nie? Ako my v súčasnosti zneužívame Božiu dobrotu?
6. Ako Boh na istý čas vyriešil problém hriechu v Starej zmluve (v intenciách trestu za hriech a poskytnutia niečoho, čo dočasne zastavuje jeho hnev)?

7. Ktoré udalosti v Starej zmluve sú tieňom novozmluvných udalostí?
8. V čom by sme inak rozumeli Bohu, ľudstvu, Kristovi a spáse, ak by sme nemali starozmluvné zjavenie?
9. Stará zmluva vykresľuje Boha ako toho, ktorý trpí so svojim ľudom. Myslíte si, že je naozaj možné, aby Boh trpel? Ak áno, ako?
10. Božie uchádzanie sa o nás, napriek nášmu neustálemu odmietaniu jeho snahy, je modelom najvyššej formy lásky. Do akej miery môžeme takúto lásku nasledovať v našich každodenných pozemských vzťahoch? V našich manželstvách? V našich rodinách? V našich zboroch?

Praktické činy poslušnosti

1. Ako zmenila táto diskusia vaše pôvodné porozumenie tejto téme? Svoje myšlienky zhrňte tu:
2. Ako by mohli tieto zmeny veľmi prakticky ovplyvniť váš život (správanie, postoje, atď.)?
3. Umožnite ostatným sledovať váš rast: Stanovte si ciele rastu v tejto oblasti vašej viery a podelte sa s nimi vo vašej skupine alebo s moderátorom skupiny.

S Božou pomocou budem:

Tento študijný materiál a jeho kópie poskytuje slovenský vydavateľ užívateľom bezplatne. Jeho vydávanie však má svoje náklady. Pomôžete nám, ak ako vďačný používateľ tejto lekcie svojim príspevkom podporíte prípravu a vydanie ďalších kurzov. Ďakujeme Vám. Podrobnejšie informácie o podpore na: www.cb.sk/index.php/kniznica/zborova-kola